

महाराष्ट्र शासन

शिक्षण संसंचालक (उच्च शिक्षण)

Web: www.jdhepune.info

१७, डॉ. आंबेडकर रोड, पुणे विभाग, पुणे-०१

E-mail ID- admin@jdhepune.info

फोन नं. ०२०-२६१२७८३३

फॅक्स नं. ०२०-२६०५९६३२

क्र.संस/उशि/पुवि/वाचन प्रेरणा दिन/२०२२/ ३२१४
प्रति,

दि. १४-१०-२०२२

- कुलसचिव/संचालक,
- १) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
 - २) गोखले अर्थशास्त्र व राज्यशास्त्र संस्था, पुणे
 - ३) डेकन कॉलेज पदव्युत्तर व संशोधन संस्था, पुणे
 - ४) टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
 - ५) कुलसचिव, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
 - ६) कुलसचिव/संचालक, सर्व स्वयंअर्थसहायीत विद्यापीठे, पुणे
 - ७) प्राचार्य/प्राचार्या,

सर्व अशासकीय अनुदानित/विनाअनुदानित/कायम विनाअनुदानित/स्वायत्त कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी, शिक्षणशास्त्र व शारीरिक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालये, पुणे/अहमदनगर/नाशिक.

विषय:- वाचन प्रेरणा दिन साजरा करणेबाबत...

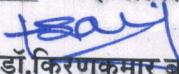
संदर्भ:- १) शासन परिपत्रक, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्र.संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१२१/आस्था-२,
दि. १२-१०-२०२२.

२) मा.संचालनालयाकडील क्र.उशिसं/वाचन प्रेरणा दिन/मवि-१/२०२२/१२५७५,
दि. १३-१०-२०२२.

उपरोक्त विषयाचे संदर्भिय परिपत्रक अवलोकनी घ्यावे. (प्रति संलग्न)

संदर्भिय परिपत्रकान्वये देण्यात आलेल्या सूचनांच्या अनुषंगाने सर्व अकृषी/अभिमत/स्वयं अर्थसहायीत विद्यापीठांचे कुलसचिव/संचालक तसेच अशासकीय अनुदानित/विनाअनुदानित/कायम विनाअनुदानित/स्वायत्त कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी, शिक्षणशास्त्र व शारीरिक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांचे प्राचार्यांनी माजी राष्ट्रपती स्व. डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या स्मृतीप्रित्यर्थ त्यांचा जन्मदिवस दि. १५ ऑक्टोबर हा दिन वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरा करण्यात येतो. वाचन प्रेरणा दिन साजरा करण्यासाठी विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्याबाबत दरवर्षी शासनस्तरावरुन सूचना देण्यात येतात. या अनुषंगाने संदर्भ क्र. १ व २ अन्वये सन २०२२ या वर्षी वाचन प्रेरणा दिन साजरा करण्यासाठी कोणते कार्यक्रम आयोजित करण्यात यावेत याबाबत सर्वसाधारण सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. सदर सूचनांप्रमाणे आपलेस्तरावरुन कार्यक्रमांचे आयोजन करुन दि. १५ ऑक्टोबर हा दिवस वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरा करण्यात यावा. केलेल्या कार्यवाहीचा अनुपालन अहवाल संबंधित महाविद्यालयांनी त्यांचे महाविद्यालय ज्या विद्यापीठाशी संलग्नित आहे, त्या विद्यापीठाकडे सादर करण्यात यावा.

विद्यापीठाच्या कुलसचिवांनी त्यांचेशी संलग्नित महाविद्यालयांनी वाचन प्रेरणा दिन साजरा केल्याबाबतचा अहवाल संकलित करुन या कार्यालयाकडे उलटटपाली या कार्यालयाच्या jdhepune@gmail.com या ई-मेलवर सादर करण्यात यावा.

(डॉ. किरण कुमार बांदर)

सह संचालक (उच्च शिक्षण)
पुणे विभाग पुणे १.

सोबत:- वरीलप्रमाणे.

प्रति:- मा.शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे-४११ ००१ यांना माहितीसाठी सविनय सादर.

महाराष्ट्र शासन

शिक्षण संचालनालय, (उच्च शिक्षण)

महाराष्ट्र राज्य, मध्यवर्ती इमारत पुणे- ४११००१

Web : www.dhepune.gov.in

E-Mail : mavi.dhepune@gov.in

फोन नं. ०२०/२६१२२११९/२६०५१२, २६१३०६२७, २६१२४६३९

फॉक्स नं. ०२०/२६१११५३

क्र.: उशिसं/वाचन प्रेरणा दिन/मवि-१/२०२२/१२५५५

दिनांक ३१०८०२२

परिपत्रक

विषय: वाचन प्रेरणा दिन साजरा करणेबाबत

वाचा: १. उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाचे शासनपत्र क्र.: संकीर्ण-२०२२ /प्र.क्र.१२१/ आस्था-२ दि. १० ऑक्टोबर २०२२

२. उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाचे शासन परिपत्रक क्र.: संकीर्ण-२०२२/ प्र.क्र. १२१/आस्था-२ दि. १२ ऑक्टोबर २०२२

३. मराठी भाषा विभागाचे परिपत्रक क्र.: वाप्रेदि-२०२२/प्र.क्र.७५/भाषा-३ दि. २६ सप्टेंबर २०२२

माजी. राष्ट्रपती स्व. डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या स्मृतीप्रित्यर्थ त्यांचा जन्मदिवस दि. १५ ऑक्टोबर हा दिन वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरा करण्यात येतो. वाचन प्रेरणा दिन साजरा करण्यासाठी सर्व शासकीय/निमशासकीय कार्यालये, शासकीय संस्था/मंडळ, विद्यापीठे, सार्वजनिक उपक्रम इ. कार्यालयांना विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्याबाबत दरवर्षी शासनस्तरावरुन सूचना देण्यात येतात.

वाचा क्र. २ व ३ अन्वये सन २०२२ या वर्षी वाचन प्रेरणा दिन साजरा करण्यासाठी कोणते कार्यक्रम आयोजित करण्यात यावेत याबाबत सर्वसाधारण सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. (प्रत संलग्न) सदर सूचनांप्रमाणे आपल्या स्तरावर कार्यक्रमांचे आयोजन करून दि. १५ ऑक्टोबर हा दिवस वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरा करण्यात यावा. केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल विभागीय सहसंचालक कार्यालयांनी एकत्रितपणे संचालनालयास सादर करावा.

(डॉ. प्रकाश बच्छाव)

शिक्षण सहसंचालक(उच्च शिक्षण)

महाराष्ट्र राज्य, पुणे -१

प्रति,

१. सर्व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य.
२. कुलसचिव, सर्व अकृषी/अभिमत व स्वयं अर्थसहाय्यित विद्यापीठे महाराष्ट्र राज्य.
३. प्राचार्य, शासकीय/अशासकीय/अनुदानित/विनाअनुदानित महाविद्यालये/मॉडेल डिग्री महाविद्यालये.

प्रत माहितीस्तव सविनय सादर -

१. मा. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ३२.

२. स्वीय सहाय्यक, मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, महाराष्ट्र राज्य.

डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांचा दिनांक १५
ऑक्टोबर हा जन्मदिन "वाचन प्रेरणा दिवस" म्हणून
साजरा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१२९/आस्था-२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : १२ ऑक्टोबर, २०२२

- वाचा: १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक: संकीर्ण-२०१८/(प्र.क्र.५९/१८)/समन्वय, दि. ५ ऑक्टोबर, २०१८
२) मराठी भाषा विभाग, शा सन परिपत्रक क्रमांक: मभावा-२०२०/प्र.क्र.९८/भाषा-२, दि. २४ जून, २०२२
३) मराठी भाषा शासन परिपत्रक क्रमांक: वाप्रेदि-२०२२/प्र.क्र.७५/भाषा-३, दि. २६ सप्टेंबर, २०२२

शासन परिपत्रक:

डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या स्मृती जतन करण्याच्या अनुबंधाने त्यांचा दि. १५ ऑक्टोबर हा जन्मदिन, "वाचन प्रेरणा दिवस" म्हणून साजरा करण्यात येतो. विद्यार्थ्यांमध्ये व समाजाच्या इतर घटकांना वाचनाची आवड व प्रेरणा निर्माण होणे व वाचनाचे महत्त्व जाणून घेण्यासाठी दि. १५ ऑक्टोबर, हा "वाचन प्रेरणा दिवस" म्हणून साजरा करण्याबाबत संदर्भाधीन परिपत्रकानुसार कळविण्यात आले आहे. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक: बैठक-२४१३/(प्र.क्र.१४०/१५)/समन्वय, दि.९ ऑक्टोबर, २०१५ मधील सूचनांचे अनुपालन करण्याबरोबरच हा उपक्रम राबविण्यासाठी खालील उपक्रमांचे देखील आयोजन करण्यात यावे:

- १) पुष्टगुच्छ नाही पुस्तक (बु न नाही बुक)- सार्वजनिक कार्यक्रमात पाहुण्यांना पुष्टगुच्छाएवजी पुस्तक भेट देण्याच्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी व प्रसार.
- २) प्रयोग.
- ३) वाचन प्रेरणा किंवा वाचन संस्कृतीशी संबंधित विषयावर व्याख्यान/चर्चासत्र/परिसंवाद/ कार्यशाळा घ्याव्यात.
- ४) महान व्यक्तींच्या मौलीक विचारांचे सामूहिक वाचन करण्यात यावे.
- ५) गरजू व वाचनाची आवड असलेल्या विद्यार्थ्यांना पूर्वमागणीनुसार मोफत पुस्तक वाटप करण्यात यावे.
- ६) प्रशासनामध्ये उपयुक्त पुस्तकांचे कर्मचारी व अधिकाऱ्यांना पुस्तक भेट देण्यात यावे.
- ७) लेखक आपल्या भेटीला-लेखकांशी संवाद या अंतर्गत लेखकांशी त्यांच्या लेखनाविषयी, त्यांच्या कलाकृतीविषयी चर्चा किंवा त्यांची प्रकट मुलाखत घेण्यात यावी.
- ८) वृत्तपत्र वाचन-अग्रलेख व प्रमुख लेखांचे वाचन करण्यात यावे.
- ९) ई-बुक चे सामूहिक वाचन करण्यात यावे.
- (१०) एखाद्या सुप्रसिद्ध पुस्तकातील महत्वाच्या/निवडक पानांचे सामूहिक वाचन (पारायण) करण्यात यावे.
- (११) वाढदिवशी एकमेकांना पुस्तक भेट देण्याचे आवाहन करण्यात यावे.
- (१२) शाळा, महाविद्यालय, ग्रंथालय व इतर संस्थांनी आपल्या परिसरात "डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम वाचनकळा" निर्माण करावा.

१३) स्व. गदिमा, पु. ल. देशपांडे व राम गणेश गडकरी यांनी लिहिलेले व त्यांच्यावर अन्य लिहिलेल्या ग्रंथांचे प्रदर्शन ग्रंथालय संचालनालयांतर्गत ४३ शासकीय ग्रंथालये आणि राज्यातील १२१४८ शासनमान्य सार्वजनिक ग्रंथालयात आयोजित करण्याबाबत सूचित करण्यात यावे. ('अ' वर्ग- ३३४, 'ब' वर्ग २१२० क' वर्ग- ४१५३ व 'ड' वर्ग ५५४१)

(१४) प्रत्येक ग्रंथालयातून एक महिला, एक पुरुष व एक ज्येष्ठ नागरिक यांना ग्रंथभेट देऊन सत्कार करण्यात यावा.

१५) वाचनध्यास या उपक्रमांतर्गत सलग पाच तास, सहा तास, आठ तास, दहा तास वाचन करणाऱ्यास ग्रंथभेट देऊन सत्कार करण्यात यावा. कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचारी यांनी एकत्रितपणे बसून आपला दुपारी १२.०० ते १.०० हा एक तास वेळ वाचनासाठी "वाचनध्यास" म्हणून व्यतित करण्याबाबत सूचित करण्यात यावे.

१६) सलग काही वेळ (शांतपणे, एकट्याने) वाचनाचा उपक्रम (विद्यार्थी/वाचक) (एखाद्या वर्गात/ सभागृहात बसून एकट्याने पुस्तक वाचतील)

१७) डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांचा जीवनपट प्रदर्शित करणे (Biography)

१८) डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या छायाचित्रांचे प्रदर्शन भरविणे (Photo Gallery)

१९) पुस्तकांचे गांव (भिलार, ता. महाबळेश्वर, जि. सातारा) या उपक्रमाची माहिती व्हावी, उद्देशाने या नजीकच्या काळात सर्व संचालनालये व अधिनस्त कार्यालयातील अधिकाऱ्यांसाठी "अभ्यास सहली" चे आयोजन करण्यात यावे.

२०) संकल्प- महिन्यातील एक दिवस "नो गॅजेट डे" म्हणून कृतीत आणण्याचे आवाहन ("नो गॅजेट डे" मोबाईल, व्हॉट्सॅप, फेसबुक, ड्विटर न वापरता तो वेळ वाचनासाठी देणे)

२. वाचन प्रेरणा दिवसाच्या निमित्ताने डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांचे लेखन व विचार महत्वाचे आहेतच त्याचबरोबर एकूण वाचन संस्कृती व वाचन प्रेरणा वाढीस लागणे याकरिता दि. १५ ऑक्टोबर हा दिवस "वाचन प्रेरणा दिवस" म्हणून नियोजनबद्धरितीने साजरा करण्यात यावा.

३. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२२१०१२१८५६११०६०८ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Digitally signed by PRATAP PANDURANG LUBAL
Date: 2022.10.12 18:58:16 +05'30'

(प्र. पां. लुबाळ)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्यसचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. मंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. विरोधी पक्ष नेता (विधान सभा/परिषद), विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
६. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
८. सर्व सह/उप सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२

माजी राष्ट्रपती स्व.डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम
यांचा दिनांक १५ ऑक्टोबर हा जन्मदिवस “वाचन
प्रेरणा दिन” म्हणून साजरा करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: वाप्रेदि-२०२२/प्र.क्र.७५/भाषा-३,
हुतात्मा राजगुरु घौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक: २६ सप्टेंबर, २०२२

वाचा :-

- १) मराठी भाषा विभाग, शासन परिपत्रक क्र.वाप्रेदि-२०१५/प्र.क्र.८९/२०१५/भाषा-३,
दिनांक १४ ऑक्टोबर, २०१५.
- २) मराठी भाषा विभाग, शासन निर्णय क्र. मभावा-२०२०/प्र.क्र.९८/भाषा-२, दि. २४ जून, २०२२

शासन परिपत्रक :-

माजी राष्ट्रपती स्व.डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम यांच्या स्मृती जतन करण्याच्या उद्देशाने
दिनांक १५ ऑक्टोबर हा त्यांचा जन्मदिवस “वाचन प्रेरणा दिन” म्हणून साजरा करण्यात येतो. या
निर्णयास अनुसरुन संदर्भाधीन शासन परिपत्रक क्र.१ च्या अनुषंगाने “वाचन प्रेरणा दिन” कार्यक्रम साजरा
करण्यासाठी सर्व मंत्रालयीन विभाग व त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व शासकीय/निमशासकीय
कार्यालये, शासकीय संस्था/मंडळ, सार्वजनिक उपक्रम इ. कार्यालयांनी देखील विविध उपक्रमांचे
आयोजन करण्याबाबत दरवर्षी सूचना देण्यात येतात.

२. मराठी भाषेचा प्रचार व प्रसार हे मराठी भाषा विभागाचे मुख्य धोरण आहे. या धोरणाची व्यापकता
वाढविण्यासाठी मराठी भाषेसंदर्भात राबवण्यात येणाऱ्या विद्यमान व विस्तारीत उपक्रमांना संदर्भाधीन दि.
२४ जून, २०२२ च्या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. सदर शासन
निर्णयानुसार वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त वाचन संस्कृती वृद्धीगत होण्यासाठी विविध प्रकारचे संदेश,
व्याख्याने, चर्चासत्रे, अभिवाचन, सामुहिक वाचन, ग्रंथ प्रदर्शन इत्यादी कार्यक्रमासाठी मराठी भाषा
विभाग व अधिनस्त कार्यालय यांना कार्यक्रमाचे आयोजन करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत.
विस्तारीत उपक्रमातंगत मराठी प्रचार-प्रसार साठी विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्याबाबत सुचित
करण्यात आले आहे. सदर शासन निर्णयानुसार संबंधित आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांनी विविध
कार्यक्रमाचे आयोजन करावयाचे आहे.

तसेच सर्व मंत्रालयीन विभाग व त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व शासकीय/निमशासकीय कार्यालये, शासकीय संस्था/मंडळ, सार्वजनिक उपक्रम इ. कार्यालयांनी वाचन प्रेरणा निमित्त विविध उपक्रमांचे आयोजन करावयाचे आहे.

३. या वर्षी वाचन प्रेरणा दिन साजरा करण्याच्या दृष्टीने नेमके कोणते कार्यक्रम आयोजित करण्यात यावे या दृष्टीने खालीलप्रमाणे सर्वसाधारण सूचना देण्यात येत आहेत :-

१. सांस्कृतिक कार्यक्रम/चर्चासत्रे/प्रशिक्षण इत्यादी माध्यमातून दरवर्षी वाचन संस्कृती वाढीस लागण्याच्या विविध कार्यक्रम आयोजित करण्यात येतात. त्याप्रमाणे यावर्षी सुद्धा समाजमाध्यमे/प्रत्यक्षरित्या (ऑनलाईन/ऑफलाईन) पद्धतीने कार्यक्रम करण्यात यावे जेणेकरून कार्यक्रमाची व्याप्ती वाढून वाचन प्रेरणा दिनाचा संदेश सगळीकडे एकाचवेळी प्रसारीत करता येईल. यावर्षी भारतीय स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवाचे औचित्य साधून, “अमृत महोत्सव भारतीय स्वातंत्र्याचा, उत्सव राष्ट्रभक्तीपर पुस्तकांच्या वाचनाचा” ही मध्यवर्ती संकल्पना निश्चित करून राष्ट्रभक्तीपर पुस्तकांचे/साहित्याचे वाचन, राष्ट्रभक्तीपर पुस्तके भेट देणे, देशाच्या स्वातंत्र चळवळी सहभाग घेतलेल्या थोर व्यक्तींना त्यांच्या कार्यावर पुस्तकांच्या अभिवाचनातून आदरांजली अर्पित करणे त्यांच्या चरित्रपर पुस्तकांचे प्रदर्शन, वाचक मेळावे, परिसंवाद अशा विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात यावे.
२. “वाचन संस्कृती” जोपासण्यासाठी सर्वांनी आपले मित्र, कुटुंबातील सदस्य इत्यादींना किमान एक पुस्तक भेट देऊन प्रोत्साहन द्यावे.
३. ललित साहित्य यापुरते कार्यक्रम मर्यादित न ठेवता विज्ञान, तंत्रज्ञान, व्यवस्थापन, पर्यावरण, आरोग्य, संगणक, संकेतस्थळ, अवकाश विज्ञान इत्यादी काळानुरूप विषयांचा देखील समावेश कार्यक्रमात करण्यात यावा.
४. “वाचन संस्कृती” वाढीस लागावी तसेच मराठी भाषेचा प्रचार, प्रसार या उद्दिष्टांसह रोजगाराभिमुख उपक्रमातून जास्तीत जास्त तरुण पिढीला आकर्षित करण्यासाठी खालील विषयांवरील तसेच अशा स्वरूपाच्या अन्य कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात यावे.
१) अनुवादलेखन २) व्यावसायिक लेखन ३) पुस्तक निर्मिती व प्रकाशन प्रक्रिया ४) ई-बुक
५) स्व-प्रकाशन ६) युनिकोडचा वापर ७) ऑनलाईन पुस्तक विक्री ८) लेखक प्रकाशन करार
९) संहिता लेखन १०) विश्वकोशाबाबत माहिती कार्यशाळा ११) शॉर्ट फिल्म/डॉक्युमेंटरी लेखन
५. व्हॉट्सॲप (WhatsApp), इंटरनेट (Internet), फेसबुक(Facebook), ट्विटर (Twitter) अशा प्रकारच्या सामाजिक प्रसार माध्यमातून वाचन संस्कृती वृद्धींगत होईल/वाचनास प्रेरणा मिळेल असे संदेश प्रसारीत करावेत.
६. मराठी वाचन संस्कृती जपण्यासाठी सर्व उपलब्ध माध्यमांचा जास्तीत जास्त वापर करून मराठीतील साहित्य स्वयंस्फुर्तीने वाचकांना पाठवावे.

७. सर्व संस्थांनी सोशल मीडियावर "मराठी वाचन कट्टा" निर्मिती करावी.
८. सर्व संस्थांनी आपल्या स्तरावर मराठी आभासी (digital)/प्रत्यक्ष साहित्य संमेलनाचे आयोजन करावे.
९. विकीपीडीया सारख्या माध्यमावर मराठीत जास्तीत जास्त लेखन क्वावे याकरीता यासंबंधीच्या कार्यशाळा आयोजित करण्यात याव्यात.
१०. वाचन प्रेरणा दिनाच्या औचित्याने मराठी प्रचार/प्रसार/वाचन संस्कृतीच्या विकासासाठी विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करावे.
११. मराठी अभिजात दर्जाबाबत सर्वसामान्यांना माहिती क्वावी यासाठी सर्व क्षेत्रीय कार्यालयांनी विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करावे.
१२. वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त वाचन संस्कृती वृद्धींगत होण्यासाठी विविध प्रकारचे संदेश, व्याख्याने, चर्चासत्रे, अभिवाचन, सामुहिक वाचन, ग्रंथ प्रदर्शन यांचे आयोजन करण्यात यावे.
१३. महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, राज्य मराठी विकास संस्था, भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य विश्वकोश निर्मिती मंडळ यांनी वर्षभरात राबविण्यात येणाऱ्या वाचन संस्कृती विषयक कार्यशाळांचे वेळापत्रक जाहिर करून त्याप्रमाणे कार्यक्रम आयोजित करावेत.
१४. महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, राज्य मराठी विकास संस्था, भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य विश्वकोश निर्मिती मंडळ यांनी मराठीचा प्रचार/प्रसार प्रभावीपणे कसा करता येईल या विषयावरील तज्ज्ञांच्या कार्यशाळा आयोजित कराव्यात.
१५. वाचन संस्कृती वृद्धींगत होण्यासाठी, मराठी भाषेच्या वापराबाबत जागरूकता निर्माण करण्याकरिता संबंधित कार्यालयांनी संकेतस्थळे, आकाशवाणी, दूरदर्शन, खाजगी दूरचित्रवाहिन्या, एफ.एम.रेडिओ, स्थानिक केबल नेटवर्क, फेसबुक, ड्विटर, व्हॉट्सअॅप इ. प्रसार माध्यमातून याबाबतचे दक-श्राव संदेश प्रसारित करावेत.
१६. मातृभाषेची महती आणि माहिती, तसेच मातृभाषेचे व्यक्तिगत व समाजजीवनातील स्थान आणि मातृभाषेचे मानसशास्त्रीय व शिक्षणशास्त्राच्या दृष्टीने महत्व या विषयांवर विचारमंथनात्मक कार्यक्रम आयोजित करावे.
१७. सकस साहित्याची, नव्या माहितीची, आधुनिक विज्ञान व तंत्रज्ञानाची मराठीतील पुस्तके वाचकांपर्यंत पोहोचविण्याच्या हेतूने राज्यभर कार्यक्रम आयोजित करावे.
१८. वाचन संस्कृती वृद्धींगत होण्यासाठी तसेच न्यायव्यवहार, शासन प्रशासन, प्रसार माध्यमे, केंद्र तथा राज्य शासनाची कार्यालये, इतर अशासकीय कार्यालये इत्यादी ठिकाणी होणारा मराठी

भाषेचा वापर याबाबत जागरूकता वाढविण्यासाठी व्याख्याने, चर्चासत्रे, परिसंवाद, कार्यशाळा, सादरीकरणे तसेच आधुनिक माध्यमांचा वापर करून कार्यक्रमांचे आयोजन करावे.

१९. आकाशवाणी व दूरदर्शनवरुन सादर करण्यात येत असलेल्या माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाच्या प्रायोजित कार्यक्रमामध्ये वाचन संस्कृती वृद्धींगत होण्यासाठी मान्यवरांच्या मुलाखती, परिसंवाद आयोजित करावे.
२०. वाचन संस्कृती वृद्धींगत होण्यासाठी मराठी भाषा/साहित्य/कोश वाड्मय या विषयांवर ऑनलाईन व्याख्याने, चर्चासत्रे, परिसंवाद, कार्यशाळा यांचे आयोजन तसेच तज्ज्ञ, विचारवंत व साहित्यिकांच्या मुलाखतींचे आयोजन करण्यात यावे.
२१. वाचन संस्कृती वृद्धींगत होण्यासाठी, मराठीच्या प्रचार/प्रसारासाठी अभिनव कल्पना सादर करून त्याप्रमाणे कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात यावे.
२२. वाचन संस्कृती वृद्धींगत होण्यासाठी विविध मार्गानी स्वयंप्रेरणेने काम करणाऱ्या व्यक्ती/ संस्था यांच्या कार्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी त्यांच्या कार्याचा गौरव/सत्कार करणे.
२३. महाराष्ट्र राजभाषा अधिनियम, १९६४ नुसार वर्जित प्रयोजने वगळता शासकीय कामकाज १००% मराठी भाषेतून करणे आवश्यक आहे. तर, त्रिभाषा सूत्रानुसार राज्यातील केंद्र शासनाच्या अखत्यारीतील सर्व कार्यालये/सार्वजनिक उपक्रम यांनी मराठी भाषेचा वापर करणे अनिवार्य आहे. याबाबत सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांनी शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले आदेश संबंधितांच्या निर्दर्शनास आणावे.
२४. भाषा संचालनालयाने व महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळाने तयार केलेल्या भ्रमणधनी उपयोजकाबदल (मोबाईल ॲप) तसेच मराठी भाषा विभागाच्या व त्या अंतर्गत कार्यालयांच्या संकेतस्थळाबदलची माहिती शाळा व महाविद्यालयांनी विद्यार्थ्यांपर्यंत प्रसारीत करण्याची जबाबदारी चारही क्षेत्रीय कार्यालयांची राहील.
२५. वरील कार्यक्रम सर्व जिल्ह्यांमध्ये आयोजित करण्यासाठी जिल्हाधिकारी/महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, राज्य मराठी विकास संस्था, भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य विश्वकोश निर्मिती मंडळ यांनी खालीलप्रमाणे साहित्य संस्थांची मदत घेऊन त्या साहित्य संस्थांसमोर दर्शविलेल्या जिल्ह्यात कार्यक्रम आयोजित करण्यासाठी मदत घ्यावी.

अ.क्र.	जिल्हाधिकारी	साहित्य संस्था
१.	नाशिक, धुळे, नंदुरबार, जळगाव, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, सोलापूर.	महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
२.	जालना, परभणी, हिंगोली, बीड, नांदेड, उस्मानाबाद, लातूर.	मराठवाडा साहित्य परिषद, औरंगाबाद
३.	बुलडाणा, अकोला, वाशिम, अमरावती, यवतमाळ, वर्धा, नागपूर, भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर, गडचिरोली	विदर्भ साहित्य संघ, नागपूर
४.	रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, ठाणे, पालघर, मुंबई ¹ उपनगर,	कोकण मराठी साहित्य परिषद, रत्नागिरी
५.	कोल्हापूर	दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य सभा, कोल्हापूर
६.	मुंबई शहर	मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई.

सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना वरीलप्रमाणे कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यासाठी भाषा संचालनालय, मुंबई, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई आणि राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई तसेच अ.क्र.२५ येथे दर्शविलेल्या साहित्य संस्थांची मदत घेता येईल.

२६. ग्रंथालये, महाविद्यालये, तंत्रमहाविद्यालये, पदविका संस्था तसेच अखत्यारीतील अन्य संस्थांना वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त विविध कार्यक्रम आयोजित करण्याच्या सूचना उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाने संबंधितांना द्याव्यात.
२७. सांस्कृतिक व पर्यटन विभागांतर्गत सांस्कृतिक संचालनालयाच्या अखत्यारीतील संस्थांना उदा. फिल्मसिटी गोरेगाव, अखिल भारतीय नाट्य महामंडळ अशा स्वरूपाच्या संस्थांना वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त विविध कार्यक्रम आयोजित करण्याच्या सूचना सांस्कृतिक व पर्यटन विभागाने संबंधितांना द्याव्यात.
२८. शालेय शिक्षण विभागांतर्गत शाळा या वाचन संस्कृती वृद्धींगत करण्याच्या दृष्टीने एक महत्वाचे माध्यम आहे ही बाब विचारात घेता वाचन संस्कृती वृद्धींगत होण्यासाठी शालेय शिक्षण विभागाने त्यांच्या अखत्यारीत्यातील संबंधित संस्थांना वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त विविध कार्यक्रम आयोजित करण्याच्या सूचना द्याव्यात.
२९. महाराष्ट्र राज्य संस्कृती मंडळ यांनी वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त विविध कार्यक्रम आयोजित करण्याच्या सूचना अखिल भारतीय साहित्य महामंडळ तथा सर्व साहित्य संस्थांना द्याव्यात.

३०. नगर विकास विभागांतर्गत महापालिका/नगरपालिका वाचन संस्कृती वृद्धींगत होण्यासाठी तथा मराठीच्या प्रचार प्रसारासाठी त्यांच्या अखत्यारीत्यातील संबंधित संस्थांना वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त विविध कार्यक्रम आयोजित करण्याच्या सूचना घ्याव्यात.
३१. सर्व मंत्रालयीन विभाग, विभागीय आयुक्त, सर्व जिल्हाधिकारी व मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी आपआपल्या विभागातील कार्यक्षेत्रातील संबंधितांचे सहकार्य घेऊन हा सोहळा पार पाडण्यासाठी सर्व अधिकारी/कर्मचारी यांना सहभागी करून घ्यावे. तसेच सदर परिपत्रकाच्या अनुषंगाने विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्याबाबत संबंधितांना आवश्यक ते निर्देश घ्यावेत.
३२. विज्ञान, आधुनिक तंत्रज्ञान, समाजविद्या यांच्या कक्षेत येणारे विषय तसेच, महाराष्ट्राची भाषा, संस्कृती आणि इतिहास या विषयांवर मराठीमध्ये ग्रंथरचना करण्याविषयाच्या बहुविध वाड्मय योजनांच्या परिपूर्तीसाठी चालना देणे, मदत करणे तसेच, ज्ञान आणि संस्कृतीच्या विकासासाठी साधनस्वरूप व आधुनिक विज्ञान व तंत्रज्ञान यातील अद्यावत प्रगतीची माहिती देणारी, मूलभूत ज्ञान देणारी पुस्तके व अभिजात ग्रंथाची भाषांतरे स्वरूप किंमतीत उपलब्ध करून देणे साहित्य संस्कृती मंडळाचे उद्दिष्ट आहे. त्यानुसार मंडळाने कालानुरूप ललित साहित्य बरोबरच ज्ञान आणि संस्कृतीच्या विकासासाठी साधनस्वरूप व आधुनिक विज्ञान, तंत्रज्ञान तसेच अन्य नविन विषयांचा आढावा घेऊन त्याचा अंतर्भाव संस्थेच्या पुस्तक प्रकाशनात करावा.
३३. राज्य मराठी विकास संस्थेने वाचन संस्कृती वृद्धींगत करण्याच्या दृष्टीने नवीन उपक्रम सुरु करून त्याच्या वर्षभराच्या वेळापत्रकानुसार सदर उपक्रम सुरु करण्यासाठी शासनास प्रस्ताव सादर करावा.
३४. विश्वकोश निर्मिती मंडळाने विश्वकोशाच्या नोंदी अद्यावत करण्याच्या दृष्टीने निरंतर प्रशिक्षण कार्यक्रम तथा नोंदीची संख्या वाढविण्यासाठी कार्यक्रम निश्चित करावा व अंमलबजावणीचा अहवाल शासनास सादर करावा.
३५. मराठी भाषेचा प्रचार व प्रसार हे मराठी भाषा विभागाचे मुख्य धोरण आहे. सदर धोरण विचारात घेऊन वरील सूचना तसेच संदर्भाधीन दि. २४ जुन, २०२२ च्या शासन निर्णयातील सूचना कार्यक्रम आयोजित करतांना सर्व मंत्रालयीन विभाग तथा मंत्रालयीन विभागांतर्गत सर्व संबंधित विभागांनी तसेच अन्य सर्व संस्थांनी, मंडळांनी, महामंडळांनी, सार्वजनिक उपक्रम, बँका यांनी विचारात घ्याव्यात.

३६. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२२०९२६१७०९५५८३३ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

MILIND BHAGWAN
GAWADE

Digitally signed by MILIND BHAGWAN GAWADE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=MARATHI
LANGUAGE DEPARTMENT, postalCode=400012, st=Maharashtra,
2.5.4.20+04.3.e1f55c6f6ed34effbea8801d8c28bfcafae54c71
6c9b11b47b87a9476,
pseudonym=3FD721BE28190F245E0157FD1DC7B26475009465,
serialNumber=E5777B8AEACT7675L14931441E70650FA1CB47D1
A12B115KCA041D01A442D6C1, n=MILIND BHAGWAN GAWADE
Date: 2022-09-26 17:12:08 +05'30'

(मिलिंद गवाडे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, मुंबई,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. मा.मंत्री (मराठी भाषा) यांचे खाजगी सचिव/विशेष कार्यकारी अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा.मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
५. मा.विरोधी पक्षनेता (विधानपरिषद/विधानसभा) यांचे खाजगी सचिव, मुंबई,
६. मा.मुख्य सचिव/सर्व अपर मुख्य सचिव /प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई (पत्राने),
८. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई (पत्राने),
९. प्रबंधक, लोकायुक्त व उप लोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
- १०.अध्यक्ष, मराठी भाषा समिती, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई.
- ११.सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ, विधान भवन, मुंबई,
- १२.सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
- १३.सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- १४.उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना मुद्या क्र. २६ च्या अनुषंगाने आवश्यक कार्यवाहीसाठी
- १५.सांस्कृतिक व पर्यटन विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना मुद्या क्र. २७ च्या अनुषंगाने आवश्यक कार्यवाहीसाठी
- १६.नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना मुद्या क्र. ३० च्या अनुषंगाने आवश्यक कार्यवाहीसाठी
- १७.सर्व विभागीय आयुक्त,
- १८.सर्व जिल्हाधिकारी,
- १९.सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
- २०.महालेखापाल -१ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा), मुंबई,
- २१.महालेखापाल -२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा), नागपूर,

- २२. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- २३. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- २४. भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- २५. संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई,
- २६. सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई,
- २७. सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई,
- २८. निवड नस्ती/भाषा -३.